

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDEKEN
Egy évre ... 150 Lei.
Fél évre ... 75 Lei.
Egy negyed évre 37-50 Lei.
Egy órára ... 12-50 Lei.

Nyilttéri költségek
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSEG

Aradi és csanádi egyesül-
vasutak pályájában.

TELEFON-SZÁM: 157.

KLADOHVIVALAT:

Aradi Nyomda Részvény
Társaság.

Bulevardul Regele Ferdi-
nand I. (József főh.-ut 22-
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1920.

Főszerkesztő:

Stauber József.

Szombat, október 16.

Károly trónörökös születésnapja.

Károly román trónörökös holnap tölti be 27. életévét. Ebből az alkalomból dr. Robu János polgármester a következő hivatalos közlést adta ki:

Ötensége Károly trónörökösnek október 16-ára eső születésnapja megünneplésének céljából felsőbb rendelkezés folytán közölni teszem, hogy e napon délelőtt 11 órakor a város területén levő összes templomokban felekezeti különbség nélkül ünnepélyes isteni tisztelet tartandó, amely alkalomból az egyes hivatalok kiküldöttjei, a gör. kat. román székesegyházban, ezenkívül a katonai hatóságok is részt vesznek, nemkülönben az iskolák növendékei tanáraik és tanítóik vezetésével vallásfelekezeti templomokban megjelennek. Az ünnepélyesség emelése céljából e napon reggeltől estig a város területén levő összes középületek és magánépületek, nemkülönben a nyílt üzlettel bírók üzletei nemzeti zászlókkal díszítendők, egyébként azonban a normális kereskedelmi és ipari élet folyik.

Vasárnap véget érnek a sorozások.

A sorozási hirdetés értelmében a sorozásoknak ma kellett volna befejeződniük. Munkatársunk beszélgetést folytatott a sorozóbizottság egyik tagjával, aki kijelentette, hogy az állításkötelesek nagy számban jelentkeztek; sokkal többen jelentek meg a bizottság előtt, mint várható volt. A kikatonák voltak és semmi bajuk sincs, le sem vetkőztették, csupán azoknak kellett levétközniük, akik valami betegséget jelentettek. Ezeket a sorozó ezredorvos alaposan megvizsgálta és ha konstátálta a bajt, akkor nem is sorozták be az illetőt. A besorozottak bevonulásáról egyelőre szó sincs, legfeljebb succsesszive be fogják hívni néhány heti kiképzésre az illető korosztályokat. Valószínű, hogy a sorozásokat vasárnap fejezik be.

Tilos az interju.

BUCURESTI. Az *Avântul* írja: Averscu megtiltotta, hogy a kormány tagjai a sajtónak nyilatkozzanak. A miniszterek a jövőben csak a kormányelnök beleegyezésével tájékoztathatják a sajtó útján a közvéleményt. Nem tudjuk, hogy milyen hatással volt az újítás a kormány tagjaira, csak Valeanu közlekedési miniszterről tudjuk, hogy elfogadta Averscu álláspontját és alantasait hasonló szellemben utasította. Averscu azért adta ki rendeletét, hogy az adminisztráció anarchiájának nevezett nyilatkozatokat meggátolja.

Goldis miniszter, dr. Marsieu államtitkár lesz.

Irtunk arról, hogy a kormány-pártban legközelebb gyökeres változások következnek be, amennyiben Averscu miniszterelnök együtt fog működni a Bratianu vezetésével álló liberális párttal. Ehhez a kooperációhoz előreláthatólag csatlakozni fog a nemzeti-párt egy része is. Értesülésünk szerint a nemzeti-párt végrehajtó-bizottsága október 21-én Kolozsvárt gyűlést tart. Igen

nagy fontosságot tulajdonítanak politikai körökben annak, hogy Goldis László volt miniszter és dr. Marsieu Jusztin volt prefektus tegnap Bucurestibe utaztak. Értesülésünk szerint az új alakulatban mindkét nemzeti-párt politikusaiknak jelentős szerepe lesz. Goldis László valószínűleg miniszteri tárcát fog vállalni és dr. Marsieu Jusztint belügyi államtitkársággal fogják megkínálni.

A volt tiszti lakások.

A lakáshivatalhoz az aradi katonai parancsnokság ma megkeresést intézett, hogy az eddigi lefoglalt lakásokon kívül még huzsonhat új lakást bocsásson rendelkezésre, hogy azokban tisztek legyenek elhelyezhetők. A lakáshivatal igen nehéz helyzet előtt áll, mert számosan jelentkeztek polgári egyének lakásért, akiket a hivatal nem tud elhelyezni. Ha még huzsonhat lakást bocsátanak a katonaság rendelkezésére, akkor a lakáshivatal egyáltalán nem tud a polgári közönség rendelkezésére áll-

ni. Az *Aradi Közlöny* munkatársa ennek a problémának a megoldásáról beszélt egy mértékadó személyiséggel, aki kijelentette, hogy a kérdést igen egyszerűen úgy lehetne megoldani, ha a lakáshivatal lefoglalná a várbán levő volt tiszti lakásokat, amelyek most üresen állnak. Ha a tisztek, mondotta informátorunk, a polgárságtól kapnak lakást, akkor helyén való, hogy a lakáshivatal a várbán rendelkezésre álló üres lakásokat polgári személyeknek ítélje oda.

Rémhírek a bonokról. A pénzügyigazgatóság a közönséghez.

A pénzügyigazgatóságnak tudomására jutott, hogy a közönség körében olyan híreket terjesztenek, amelyek szerint a korona-beváltás alkalmával adott 40 százalékos bonokat az állam nem fizeti ki. A pénzügyigazgatóság a sajtó útján hozza a közönség tudomására, hogy a rosszakaratu híreszteléseknek ne üljön fel, mert az állam, vállalt kötelezettségeinek három hónapon belül pontosan eleget fog tenni. Ugyancsak megcáfolja a sajtó útján a pénzügyigazgatóság azokat a híreket, hogy a Banca Generala bankjegyeit a névértéken alacsonyabb árfolyamon fogja beváltani az állam. A Banca Generala lebélyegzett bankjegyeinek névértéke és a Banca Nationala bankjegyeinek névértéke között semmi különbség nincsen. E tekintetben tehát a beváltásnál sem fognak különbséget tenni.

Mi kell az utlevélhez?

A Magyarországgal megindult személyforgalomról és a besorozottak kitelepülési lehetőségéről megjelent cikkek kapcsán olvasóink közül többen fordultak kérdésekkel szerkesztőségünkhöz. Ezekre a kérdezősködésekre illetékes helyről nyert információk alapján az alábbiakban válaszolunk: Az utlevelet a prefekturák után kell kérelmezni. A kéréshez mellékelendő két darab az illetékes rendőrség, vagy községi előjáróság által hitelesített fénykép, a 18-46 évesek részére a katonai osztály igazolványa, adóbizonyítvány arról, hogy nincsen adóhátralék, végül erkölcsi és illetőségi bizonyítvány. A kiskorúak igazolni kötelesek a szülői beleegyezést és

rezerválist tartoznak adni arra nézve, hogy román állampolgárok maradnak és utközben minden román konzulátusnál láttamoztatják utlevelüket. A kérvényben meg kell jelölni az utazás helyét és célját. Utleveleket egy évre is állíthatók ki. Kereskedők az egy éves utlevélért 120, mások 20 lei díjat fizetnek.

A mai valutapiac.

Arad. A dollárt ma 46-48 leiel fizették. Márka 81-85 bani, cseh korona 75 bani, francia frank 3.60-3.80. Bucuresti. Az irányzat lanya. Dollár 47-49 lei, márka 86-87 bani, cseh korona 75-80 bani, francia frank 3.70 lei. Páris. Leu 28.5 centimes, dollár 15 frank.

Tisza István emléke.

A „Neue Freie Presse” írja: A kecskeméti református egyházmegye a napokban tartotta évi rendes közgyűlését Kecskeméten Küry Albert nyug. alispán és Kiss Zsigmond esperes elnöklete alatt, melyen az egyház halottairól megemlékezve, gróf Tisza István emlékének a következő szavakkal foglalták jegyzőkönyvbe: „A honfiai bánat és igaz részvét hangján hódol gróf Tisza István emlékének, akinek ma még kellőképpen nem is értékelhető drága életét az öszirózsás ügynövezett iorradalom gonosz szelleme oltotta ki. Benne a régi Magyarország leg-erősebb oszlopa, az uikor legnagyobb magyaria, a magyar kálvinista jellem tündöklő mintaképe dőlt sirba, éppen ezért egyházunknak is pótolhatatlan vesztesége az ő szomorú halála.”

A püspökök eskütelésének elhalasztása.

A román kormány, miként a többi püspököket, úgy a csanádi püspököt is felszólította eskütelésre. Glattfelder Gyula dr. püspök erre Bucurestibe utazott a kérdés megtárgyalására, ami mindkét fél részéről nagy előzenyességgel folyt. Miután a csanádi egyházmegye a békeszerződés folytán három országba esett, a kormány honorálta a püspök azon felfogását, hogy a másik két állam informálása nélkül magát le nem kötheti s e célból a püspöknek utazási engedélyt adott. Az érdekelt kormányok tájékoztatása után lesz aktuális az eskü kérdése és az egyházmegyék határainak a Szentszék által való szabályozása az állampolgárság megválasztása a püspökök részére.

Millió rubelcsempészs.

A temesvári vámhivatal Iszák Manó Ábrahám, konstantinápolyi kereskedőtől egymillió háromszáz ezer rubelt kobzott el, amit duplafenekű bóröndben akart román területre becsempészni. Iszák Gyertyámoson át a Simlonnal jött, de a vámhivatalnál rajta-vestett. A pénzt elvették tőle, őt pedig letartóztatták, de később biztosíték ellenében szabadon bocsátották. Az eljárást megindult ellene. Kompetens helyen azt a felvilágosítást kaptuk, hogy bármennyi rubelnek, az Osztrák-Magyar Bank koronabankjegyeinek és a bolgár levának behozatala szigorúan tiltva van.

Pestis Fiumében.

Fiuméből jelentik, hogy a városban pestis megfertőzések történtek. Az első eseteket az orvosok nem ismerték fel és könnyű lázt, mirigygyulladásos tüneteket állapítottak meg. Amikor azután a betegek néhány nap múlva teljesen meggyógyultak, senki sem törődött tovább a homályos eredetű betegséggel. A következő tíz nap alatt újabb betegségek történtek. D'Annunzio bevonulásának évfordulóján, amikor igen sok idegen érkezett a városba, súlyosabb tünetek közt betegedett meg két katona. Az orvosok csak akkor vették észre a veszedelmet, mikor megjelentek a betegek testén a bubo-pestis jellemző mirigyduzzadások. Miután a petroléumkötőben a raktárak őrzésével megbízott katonák között történtek a megbetegedések, azt hiszik, hogy azt egy Batumból érkezett petroléumos hajó patkányai terjesztették. Batumban ugyanis pestisjárvány dühög, ami a feltevés valószínűsége mellett szól. A hatóságok szigorú óvintézkedéseket léptettek életbe. A szerb kormány pedig Fiumét veszélyes területnek jelentette ki és a legszigorubb rendszabályokat léptette életbe, hogy a járványt jugoszláv területre áthuroglik.

Franciaország nem avatkozik Magyarországra belügyeibe.

PÁRIS. A francia kamarában Leygues miniszterelnök a kormány programról nyilatkozatot tett közé, majd a nyilatkozat után lármás jelenetek folytak le a kamarában. A szociálista Bracke nem tudta magát megértetni és Barthou interpellációját is több ízben megzavarták. A vita folyamán a magyar eseményekről is szó került és Bracke szociálista képviselő azt a kérdést intézte a kormányhoz, hogy a Franciaország és Magyarország között lefolyt tárgyalások milyen előnyöket biz-

tosítottak a franciák részére a magyaroknak nyújtandó támogatás ellenében és kifogásolta, hogy a kormány segítséget nyújt Magyarországnak, melynek jelenlegi politikai irányával a francia szociálisták nem értnek egyet. Leygues miniszterelnök ki jelentette, hogy a köztársasági kormány sohasem avatkozik és nem fog beleavatkozni egyetlen ország belügyeibe sem. A miniszterelnök választát nagy tetszéssel vették tudomásul.

Meggzűnt a buzaszállítás. Veszélyben a városok ellátása.

Megírítik, hogy kormányrendelet értelmében október hó 15-től tilos a buzaszállítás. Mivel ez a rendelet a szabad kereskedelmet megbénítja és a városok lakosságát ismét a legkétségbeesettebb jövőnek teszi ki, kérdést intéztünk egyik nagyobb aradi terménykereskedő cég főnökéhez, aki a következőket mondotta:

— A szállítási tilalom a szépen alakult szabadkereskedelmet bénítja meg teljesen. A termelők, a verseny- és pénzhiány miatt, egymásra licitáltak az olcsóbb árajánlatokkal. Most a termelő a buzáját nem fogja eladni, mert ha maximális áron követelik tőle, a saját költségeit nem képes fedezni. A lisztárak is már szépen kialakultak. A maximális átlagár például 3 lei 52 bani volt, én már

tudtam 3 leies ajánlatot tenni. A régi királyságból a buzaszállításra a szállítási nehézségek miatt számítani nem lehet, az itteni termelők és malmok pedig nem képesek ilyen módon a rendeletnek eleget tenni. Ha tehát a hatóságok nem akarják, hogy a buza ismét eltűnjék a piacról, a legsürgősebb akciót kell megkezdniük a rendelet hatályon kívül helyezése iránt. Ha ez megtörténik, minden város lisztellátása éppoly zavartalan lesz, mint eddig volt. Az aradi közéleti megfigyelő igazgatótól azt az értesítést nyertük, hogy Pécskán már megkezdtek a gabona zár alá helyezését. Erről az intézkedésről a felügyelőségnek még nincs hivatalos tudomása.

Egyik vörös fogoly.

(Mérget hozt a pécskai állomáson az egyik szökevény.)

A mezőhegyesi internált táborból körülbelül egy hónappal ezelőtt nagyobb csoport volt vörös katonák szökött át román területre. A magyar őrszolgák és a szökevények között formális harc fejlődött, ki, amelynek során a szökevények közül több meg is sebesült. Hetvenketőnek azonban sikerült a határt elérni, ahol a román határőreket legyőztek a szökevényeket és Aradra, majd hármas Brassóba (Beassóba) kísérték őket. A román katonai parancsnokság azonban nem politikai hanem hadifoglyoknak tekintette őket és ezen alapon elrendelte, hogy katonai fedeztet alatt kísértek vissza a magyar határra és adták át a magyar katonai hatóságoknak. Tegnap reggel erős katonai fedezettel onvenhét hadifoglyot átkísértek Pécska állomásra. Az egyik fogoly egy őrszolgát pillanatok alatt megmérgezte magát. Egy darab papírban por alakú szublimát volt a fogolynál, amelyet bevett és vizet ivott rá. A mérge azonnal működni kezdett. A szerencsétlen ember orrán-száján elindult a vér és ajultan esett össze. A kísérő katonák kocsira fették és átkísérték Battonyára, ahol a magyar parancsnokság átvette a szökevényeket.

Művészet.

Bor. A Leszkay és Zilahy rezmek állandó műsordarabja volt Aradon Gárdonyi falusi története, amit most fellevenit a színtársulat. A Bor szombati és vasárnapi előadására már napok óta lázasan folynak az előkészületek, mint ha egy nagy premier előtt állna a színház. A darab hálás vezetőszerepét és pompás epizódalakkait Csige Böske, Kiss Mariska, Jakabffy, Follinuszné, Benkőné, Földes, Gyöző, Barics, Várnay, Kertész, Faludi, Olasz és Ács játsszák. Különös gondot fordított a színház igazgatója a szombati és vasárnapi délutáni előadásokra, amikor két olyan elsőrangú operettet tűzött műsorra, mint "Szép Helén" és "Vig özveggy". Hétfőn a közkedvelt Mignon operát játsszák. Dina János: felléptével.

Az új magyar operák Budapesti jelentése szerint Dohnányi Ernő, a híres zeneszerző és zongoraművész két operát írt és pedig "A vajda vára" című, mely az Operaházban kerül előadásra és "A tenorista" című vig operát.

Rubin mester éberszugeszclős műtárgya egyre nagyobb és nagyobb közönséget vonz a Modern Kabaréba. Szombaton Rubin mester kiegészíti műsóját és olyan számokat is produkálni fog, amelyeket az aradi közönség még nem ismer. A szombati előadás a társulat több tagjai is változatos számokkal fognak szerepelni.

Az udvarias ember a pofokodás krónikájából. Bérmozgalmak. Nincs halál! Pórnós Élla vendégfellepte. Ahol megoldották a be nem váltolt koronák problémáját. A népszimű. Földes a menyországban. Művészek foglalkoztatása. Jegyzetek a hétről. December elsején megnyílik a képző és iparművészeti szalon. Verseik. Legújabb hírek stb. Szól a gaz-

dag tartalommal jelent meg az Aradi Élet legújabb száma.

A mozgóképszínházak műsora. Október 16-án az Apollóban: Szökevény. Detektívdráma. — Az Urániában: Opera-körút 48. Detektívdráma.

Opera-körút 48. Szenzációs bűnügyi dráma az Urániában. A Pathé filmgyár egyik szenzációs újdonságát tűzte műsóra az Uránia színház. Opera-körút 48. a címe a bemutatásra kerülő dráma filmnek, amely izgalmas bűnügyi történetet hoz elénk mesterien bravúrussal beállításban. Jean Dumas gazdag, kalandra vágyó embert holtan találják. A gyilkosság vádjá egyik adósára eszik, akit letartóztatnak, később azonban kiderül, hogy ártatlan, majd az áldozat volt riválisát veszik gyanúba, aki, hogy a meghurcoltatás elől megmeneküljék, fölbéli magát. A meggyilkolt Dumas özvegyének kérése akad, a házasság előtt azonban kiderül, hogy ő volt a férj gyilkosa. A gyilkosságot pedig azért követte el, mert Dumas elcsábította a nővérét. A film főszerepét Páris legzebb művésznője, Simonne Prevatles játssza.

Pathé detektívdráma az Apollóban. A lírikus tárgyú drámák után egy Pathé detektívdrámát mutat be az Apolló színház. Szökevény a címe ennek a 4 felvonásos detektívfilmnek, amely kimagasló a hasonló zsánerű filmek sorából. A dráma meséje zseniálisan van felépítve, minden egyes jelenet újabb és újabb meglepetést hoz a néző számára. A haszák és trükkök egész sora teszi változatosabbá a mesés történetet, amelyet kiváló rendezésben dolgozott fel a híres francia filmgyár. A szerepeket kiváló színészek és artisták kreálják.

New-York rejtélye. Fogalomvá vált már ez a cím s a közönség türelmetlenül várja október 23-át, amikor az Apolló és Uránia színházak megkezdik a szenzációs amerikai bűnügyi drámák sorozatának bemutatását.

Olcsó az automobil Magyarországon.

Az egyik budapesti lap írja: Magyarországon automobil-cikkek igen nagy mennyiségben vannak raktáron. Olaszország és Amerika ugyanis rendkívül sok autótanyagot szállított. Budapesten az autók a külföldi árakhoz viszonyítva, igen olcsók. Külföldön mindenütt 50—60 százalékkal drágábbak a gépkocsik, annyira, hogy jelen pillanatban Magyarország a világ legolcsóbb autóbelforrása. Egy angol Daimler-kocsi, melyet 280—300.000 koronáért ad el a kereskedő, Zürichben minimálisan 12.000 frankba kerül. Egy turakocsi ára Budapesten körülbelül 500.000 korona és egy elsőrendű, 24 lóerős városi kocsi 350.000 korona. Ezzel szemben egyik pesti gyár 1.200.000 koronáért vásárolt külföldről egy Mercedes-kocsit, egymillió alul nem is lehet kapni idegen gyártmányt. A belföldi és külföldi áraknak ez a nagy különbsége készítette a kormányt arra, hogy szigorú autókiviteli tilalmat rendeljen el. Élelmes külföldiek tehát nem nyerészkednek a nagy valutakülönbségen. A kiviteli tilalom oly szigorú, hogy ha valaki saját autóján akar külföldre utazni, akkor egy trip-tick-et kell váltania. Ezt a Királyi Magyar Automobil-Club és a belügyminisztérium együttesen adja ki 500.000 korona letét ellenében. Ezt az összeget a gépkocsi gazdája akkor kapja vissza, ha az autóbilt visszahozza Magyarországra.

Ardrágítás irodalommal.

Levél a szerkesztőhöz.

Mélyen tisztelt Szerkesztő Ur! Végre megírták az igazat arról a hallatlan árdrágításról, a mit az aradi könyvkereskedők a korona beváltása után üznek. A mit önök irtak, az csak csekély része annak a machinációnak, a mit egyes nagy könyvkereskedések folytatnak a közönség rovására. Igen sok könyvkereskedőnek raktárában régi olcsón vásárolt könyvek vannak. Azt hiszi mindenki joggal, hogy ezeket a könyveket, amelyeket — ismételtén — olcsón vásárolt a kereskedő, 1:3 arányban árusítja. A legnagyobb meglepetésben részesül az ember a holtban, mert a régi könyvekért is ugyanannyit kérnek leibea, mint amennyi koronában volt az áruk, de megtörténik az is, hogy leiben drágábbak, mint koronában voltak. Persze itt nem hivatkozhatunk a könyvkereskedők a drága szállítási költségekre, mint ahogy az új könyveknél teszik. Valóban manapság nem lehet könyveket vásárolni, mert egyes könyvkereskedő urak még mindig konjunktúráznak. Az Aradi Közlöny helyesen cselekedett, amikor a türelmetlen árdrágítást leleplezte. Ezzel hátrára kötelezte mindazokat, akik szeretik az irodalmat, de nem áldozhatnak érte — a kapzsiság miatt. Tisztelettel: Egy előfizető.

H I R E K.

Letartóztatott
bélyegkereskedő

BUDAPEST. A budapesti bélyegkereskedelemben nagy szenzációja van. Az egyik legismertebb cég fejt. Pappé Heinze a hasonló nevű bélyegkereskedelmi részvénytársaság vezérigazgatóját Hamburgban sikkasztás vádjá miatt letartóztatták. Pappé Budapestben a vezető cégek egyike volt és mint bélyegkereskedő is a legnagyobb tekintélynek és bizalomnak örvendett. Német származású ember volt és a kommun alatt előkelő üzletbarátainak értékes bélyegeit, mint külföldi alattvaló kivitte Németországba. Miután magyarországi megbízói megkapták a külföldre küldött bélyegeket, az iránta való bizalom még jobban megerősödött. A kommun után Pappé két millió korona alaptőkével bélyegkereskedelmi részvénytársaságot létesített Budapestben. A részvénytársaság Bécsben és Hamburgban is létesített fiókokat és nagy arányokban kezdett dolgozni. Pappé januárban utazott el utoljára Budapestre és a vállalat központja csak a napokban értesült róla, hogy a vezérigazgatót sikkasztás vádjá miatt letartóztatták Hamburgban.

— **MAGYAR JOGI VIZSGÁK JUGOSZLÁVIÁBAN.** Szeged. A szerb oktatásügyi miniszter rendeletet bocsátott ki a jogi vizsgákról. Ennek egyik pontja szerint a magyarok a jogi vizsgákat magyar nyelven tehessek le ügyvédekéül és bírásokéül álló bizottság előtt, a budapesti egyetem szabályai szerint.

— **KIADJÁK AZ UTLEVELEKET.** A Magyarországra induló repülő vonatok indulása még bizonytalan. A hivatal azonban a jelentkezőknek az utlevelet kiadja, nehogy fennakadás legyen, amikor a vonatok indulása már bizonyos. A Jugoszláviába induló repülő vonatok indulása 19. ére, keddre van megállapítva.

— **Szabad a radnai bucsu.** A nyáron hírt adtunk arról, hogy a vármegyei prefektúra katonai intézkedésre a radnai bucsujárást betiltotta. Ma dr. Crisan Aurél prefectus a nyáron kiadott rendeletet visszavonta és így a zarándokok ismét felkereshetik a radnai nagytemplomot.

— **Női kereskedelmi szaktanfolyam.** Az Aradi Kereskedők Köre a fű felsőkereskedelmi iskoláján egy éves női kereskedelmi szaktanfolyamot tartott fenn. Ma a Kereskedők Köre bejelentette a prefektusnak, hogy a női kereskedelmi szaktanfolyamot a női kereskedelmi iskolához helyezi át és ennek igazgatója Keppes Ármán lesz. A beiratások a szaktanfolyamra é. hó 17—18—19-én lesznek.

— **A SZABADON BOCSÁTOTT VÖRÖS FOGLYOK.** A vörös hadsereg támadásánál a románok által elfogott és annak idején kényszermunkára ítélt vörös hadseregbeli katonákat most szabadon bocsátották és a debreceni—nyulasi foglyotáborban internálták.

A világszabadság magyar vértanúi.

(Mi történt Krasnojarszkban?)

Annakidején megtörtént, hogy Székely Lajos dr. marosvásárhelyi tanár tragikus körülmények között meghalt a krasnojarszki foglyotáborban. Most megdöbbentő részletek érkeznek arról a borzalmas tömeggyilkosságról, amelynek sok-sok társával együtt ez a derék, kiváló magyar tudós áldozatul esett. Egy, a foglyotáborból hazavergődött magyar fiú, F. S. zászlós írja le a krasnojarszki rémnapoknak történetét:

1919. júliusának utolsó napjaiban történt a távoli Sibériában az irtózatos rémdráma. krasnojarszki orosz ezred felázadt, mert nem akart frontra menni. Az ezredtől 1 óriát a hadifoglyotáborba felkereste, fegyverbarátságot s támogatást kérve. Senki sem nyult a fegyvertárhoz. A városban cseh, olasz, szerb légió, kozákság. Mit tehet a magyarság? Egyetlen megoldást választhatott, hogy az orosz forradalomban semleges maradjon. Reggelre tényleg le is verték a lázadást, a résztvevőket kímélet nélkül összelökdözték. Másnap, 1919. július 31-én szomorú napra virradtak a magyar hadifoglyok. Megjelent a táborban egy cseh zászlóalj 8 gépfegyverrel. Senki sem értette, hogy mi akar az lenni. Másnap megkezdődött a nyomozás. A legénység táborban a cseh járőr észrevett egy gödörben rejtőzködő orosz lázadót, aki mikor látja, hogy felfedezték, szájbalövi magát. Kikergetik az összes barakkokból a foglyokat s mikor senki sem jelentkezik, hogy ki bujtatta el az orosz. A 38. számú barakk lakóit megtizedelik. Harminc emberből kiválasztanak három. Az egyik osztrák, azt visszakergetik és helyébe magyart állítanak. Kicsi dombocskát a krasnojarszki tábor északi oldalán; röviddel utóbb csak az jelzi, hogy három szerencsétlen magyar fekszik alatta 1919. aug. 1. A rémuralom folytatása. Az udvaron állunk és megdöbbenve látjuk, hogy kísérk dr. Pély Géza hadnagyot, dr. Székely Lajos főhadnagyot, dr. Dukeszt, Ludvigot, az egyes barakkok parancsnokait. Nagy Kálmán ref. papot és még sokakat.

— Miért éppen ezeket? — kérdezi mindenki. Hamar tisztázódik a kérdés. A táborban volt egy osztrák „Körner-Egyesület” és egy „Magyar Szövetség.” Célja mindkét egyesületnek a nyomorgó magyar legénység segítése, iskoláztatása, a hazajutásért való fáradozás. Mindkét egyesületnek tisztikara, alap-

szabályai voltak, amelyeket az orosz és cseh ellenőrző parancsnokságok aláírtak. A Magyar Szövetség elnöke Pély pozsonyi ügyvéd, majd lemondása után dr. Székely Lajos kihirdették a statáriumot s a Magyar Szövetség vezetőit azonnal le is tartóztatták. Délután összeül a hadbírók s vizsk erős szuronyfedezet mellett Pélyt, Székelyt, dr. Dukeszt, Ludvig újságíró, dr. Molnár mosonyi ügyvédet, Pap udvarhelyi órást, Krasowszky kolozsvári színészt... Összesen 14-et a táboron keresztül. A tábor északi kerítésén kívül egy mélyedésben felállítják az áldozatokat s hátul a kivégzést teljesítő katonáknak, egyenkint kivégzik őket. Pély: mikor kivégzik, cigarettázik. Dr. Székely, a jámbor, jólelkű, minden szépért, jóért lelkesedő mintatanár „Elien a jövőendő Magyarország” felkiáltással hal meg és mind, mindannyian jai nélkül fogadják a halált. Már sötét van, mikor a fegyveres őrk megijed, a rémülettől borzongó magyarokat kergetnek ki ásókkal, hogy eltemessék testvérciket. S még ez sem elég. A „hadbírók” egész éjjel dolgozik. Folytak a letartóztatások, felmentések. És az itélkezés? ... Dima osztrák hadnagy, aki nagy kommunista volt a forradalom napján, megrémülve tér vissza, de mosolyogva mondja: „Csak egy szerencsém van, hogy nem voltam magyar.” Rossz napok járnak a magyarokra. Másnap délután kísérik dr. Száva István csikszeredai ügyvédet, dr. Katona Gyula gyöngyösi gimn. tanárt, Skopfi felvidéki zászlóst a kivégzésre. A tábor keleti kerítésén kívül felállítják őket. Dr. Szávának a sapkája szemébe van huzva. A cseh katona valamit mond, ő azt büszkén a katona lábaihoz dobja. Dr. Katona még egyszer keresztet vet. Egy sortűz s kevéssé lett újból Krasnojarszkban három becsületos emberrel, három jó magyarral, három szenvedő fogollyal. Több hónap múlva, ez év márciusában azután megengedték, hogy a tábor vértanúi exhumálják és közös sírba tegyék. A tábor közepén egy nagy közös sírban, koporsóban, koszorúk, virágok alatt, ott alusznak most ók, fejük felett emlékoszloppal, rajta egy szóval: „A világszabadságért.” A cseh átirat a svéd Vöröskereszthez azt mondja, hogy „a foglyoknak a részvételük a lázadásban nem állapított meg.”

— **Megkezdődött a fűtés.** A közhivatalokban a mai napon megkezdtek a fűtést, amely kormányrendelet értelmében egész április 15-ig tart. A közhivatalokban a mai délelőtti verőfényes időben sokkal melegebb volt, mint az utcán. Akármilyen meleg is lesz kűnn, a hivatalokban április 15-ig fűteni fognak, mert hát a rendelet — rendelet.

— **Fizetni kell a villanydíjat.** Dr. Robu János polgármester ma a következő hirdetményt adta ki: Tapasztalat szerint a közönség a villanygyár számláit nem fizeti és ezáltal Arad város világítását veszélyezteti, mert a villamossági r.-t. a szénbányában csak 50 százalékos aprópénzre készpénzben leendő lefizetése ellenében kap ki szénét. Felhívom ennélfogva a város közönségét, miszerint a világítási zavarok elkerülése céljából a villamossági r.-t. által bemutatott számlákat saját érdekében és

lehetőleg aprópénzzel egyenlítsék ki.

— **ARAD VÁROS 1920. ÉVI ATHLETIKAI BAJNOKSÁGA** lesz ez év legnagyobb sportszenzációja. A bajnokságon Temesvár, Kolozsvár, Marosvásárhely, Nagyvárad, Brassó, Lugos, Déva és Arad legjobb athlétáit szerepeltet, úgy, hogy minden versenyszámon izgalmas küzdelmek és kiváló eredmények várhatók. A versenyen a Bucurestiben megrendezett „Románia 1920. évi atletikai bajnokság” bajnokságot nyert összes athléták is részt vesznek. Jelen lesz az „F. S. S. R.”-nek (Romániai Sportegyesületek Szövetsége) képviselője is, úgy, hogy a várható országos rekord javítások hitelesíthetők lesznek. Jól megválogatott verseny rendezőség biztosítja a verseny szabályszerű és gyors lebonyolítását. A viadal az ATE Óvár-téri telepén folyó hó 17-én vasárnap d. u. pontban fél 2 órakor kezdődik. Az előfutamok d. e. 10 órakor tartatnak meg. Jegyek elővételben Bauer Gyulánál, Minorita-palota válthatók.

— **BAJNOKI BIRKOZÓVERSENYT** rendez az Aradi Törökös Sport-Egyesület Arad város bajnokságáért október 17-én, vasárnap a nyári színházban. Selejtező mérkőzések reggel 9—12 óráig és délután 2—6, döntők fél 8 órakor este. A versenyen többszörös bajnokok mérkőzést össze erejükkel a bajnoki címért. Eddig több mint 100 nevezés érkezett Erdély és Bánát összes városából. Különösen a revanche jellegű Vida—Meigart, Takács—Baumann, Schenkler—Stern, Faragó—Tusz találkozások iránt mutatkozik óriási érdeklődés. A közönségnek lehetővé lesz tette, hogy az előmérkőzéseket is élvezhesse, úgy, hogy a megváltott jegyek egész napra érvényesek. Jegyek már csak mérsékelt számban kaphatók Bauer Gyula tözsdéjében.

— **A szabó-sztrájk.** A szabómunkások sztrájkja még mindig tart. A tegnapi békéltető tárgyaláson közeledés történt a munkaadók és munkások között és most már csak az az ellentét áll fenn, hogy a munkások ragaszkodnak ahhoz, hogy a darab munkákért 60%al több fizetést kapjanak. Előre látható, hogy ebben a kérdésben is hamarosan megegyezés jön létre.

— **ÉLŐK TEMETŐJE.** A fátalos hölgy, Elza szomorú története. A névátka, Muszaj nevetni! Született 1914-ben, Utazás a gyomor körül, Diavideók rovata, A tekintélyes urak is? Az alkoholista, Okos nők között, Salamoni ítélet, Harisnyák, A papiros, stb. című szenzációs cikkeket közli az „Aradi Fáklya” legújabb száma.

— **RENDŐRI HIREK.** Kovács Vasili fegyenc ma a munkáról, ahová több társával együtt vitték, megszökött. A rendőrség körözi. — Popa Péter gazdálkodó három lovat lopták el. A kára 30.000 lel. — Rátky Dezső Ácsev, hivatalnok feltételeztette, hogy összes ruháját lakásáról ellopták. Kára 10.000 lel.

Ismét aktalopás.

A Prager Tagblatt bécsi tudósítója jelenti, hogy a bécsi francia követségen aktalopás történt. Már régebben jelentették a lapok, hogy a francia követség épületébe betörték és értékes tárgyakat elloptak onnan. Mint most ismeretessé vált, a betörést nem közönséges tolvajok, hanem politikailag érdekelt emberek követték el és azok az értékes tárgyak, amelyek nek ellopásáról szólt a régebbi jelentés, akták voltak. Marcel Duglant, a francia követség sajtóattaséja megtagad minden felvilágosítást az esetről. Azonban nyílt titok, — írja a lap — hogy az aktalopás értelmi szerzői az olasz követségen vannak. A francia követségnek igen kellemetlen az a tény, hogy a tolvajok az elloptott aktacsomónak csak egy részét szolgáltatották be megbízóiknak és most attól kell tartani, hogy a többi titkos akták is nyilvánosságra kerülnek.

Apró hirdetések

Alkalmazás.

CIGARETTA TÖLTÉST vállalk. Cim 1000 a kiadóban.

PERFEKT varrónő házakhoz ajánkozik. Cim a kiadóban. 4257

HÁZVEZETŐNŐI állást keres egy intelligens nő jobb uricsaládnál. Cim: Wallinger hirdetőjében Lázár-utca. 9932

GRÓFI URADALOMBA románul jól tudó irodistanó keresetk. felvilágosítás nyerhet Reich B. Károly. Fia és Társa köteles üzletben. 4275

Vétel és eladás.

EGY alaskai muff, egy ámpolna eladó. Sarlot, Maros-utca 3. 4271

EGY 55 [] tüzfelületű tüzesöves gőzkazán 10 légkörre engedve eladó, id. Aszter Róbert. Galsa. 4273

ANTIK PORCELLANT, butort, szőnyeget, festményeket, ékszert vesz Salomá Művészeti Bulevardul Regina Mária (Andrássy-tér) 2. 10351

BARTA-MADARASZ-féle magyar olvasókönyv a katolikus gymnasium első osztálya számára használt vagy új állapotban megvételre kerestetik. Str. Consistoriului (Batthyány-utca) 23., I. emelet jobbra. 500

KÖNYVTARAKAT, hangjegyeket, festményeket és bélyeggyűjteményeket vesz Kerpel könyvkereskedés. 924

SÓZOTT SZALONNA, ZSIR. kisebb, nagyobb tételekben kapható Kalmár Endrénéj. Árpád-téri sarok üzlet. 4248

EGY JÓKARBAN LEVŐ Hoffer és Schrantz-féle 8-as cséplő garnitúra teljes felszereléssel, egy 3,3 egyfázisú villanymotor Centri. szivattyúval és egy 15 Hkt. víztartály eladó Pommersheim Ferenc Ujarad. Fő-ut 160. 4247

JÓKARBAN LEVŐ nagy Singer varrógép eladó. „Pannonia” szálló szobaasszony. 4253

EGY SZIKVIZGYÁRI berendezés eladó. Grün Herczel, Pui. 4263

HASZNÁLT ÓLOM megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóban.

Ingatlan.

ÖT HOLD föld a Kürtösi-úton eladó. Bővebbet Sága. Iskola-utca 14. 4272

ELADÓ egy jóforgalmu korcsma és fűszerüzlet, házzal együtt betegség miatt elfoglalható lakással. Kosár-u. 1. Purgly Lajosné-utca sarok. 10317

EDELSPACHER-utca 22. számú ház, két azonnal elfoglalható 3 szobás lakással, istállóval és nagy kerttel eladó 4228

MODERN adómentes félemeletes ház villanyal, vízvezetékekkel, elfoglalható háromszobás lakással, olcsón eladó. Calea Saguna (Varjassy Lajos-utca) 6. 4269

MILES-UTCA 56a) számú ház olcsón eladó. 4268

Különféle.

APRÓHIRDETÉSEKET az Aradi Közlöny részére felvész Wallinger István hirdetésfelvétel irodája Lázár Vilmos-utca, Klein L. hirdetői és hírlap irodája Strada Romanului (Zrínyi-u.) és Mandl. Bulevardul Regele Ferdinand I. (Boros Béni-tér) 15. szám alatti papírüzlet.

Aprított tűzifa

házhoz szállítva olcsó árban kapható az 4270

Aradi Kereskedelmi és Áruforgalmi Részvénytársaságnál

Bank-palota, Str. Romanului (Zrínyi-utca) Aradi Ipar- és Népbank helyiségében.

Gyilkos orvtámadás. Perjámos mellett.

Feiler Rezső valkányi földbírtokos és felesége, Gyökér Gyula a nagyszentmiklósi polgári iskola tanára és Kiss Lajos nagyszentmiklósi lakos tegnap este Aradról vonaton érkeztek Perjámosra. Miután azonnal folytatni akarták utjukat, kocsit fogadtak és elindultak Nagyszentmiklós felé. Nem messze Perjámostól az út mellől eljők ugrott egy ember, ki puskát tartván kezében, jelekkel megállást parancsolt. A kocsi azonnal megállt, mire a támadó lövöldözni kezdett a kocsiban ülőkre. Gyökér Gyula, kit az egyik golyó fején ért, egy, jalkiáltás nél-

kül, holtan dőlt hátra. Kiss Lajos három sebesülést kapott. A véres tett elvégzése után a gyilkos nyomtalanul eltűnt. Feilerék hála rá remülve visszahajtottak Perjámosra, hol azonnal jelentést tettek a csendőrségnek, mely megkezdte a nyomozást. Feilernek és feleségének vallomása szerint a támadó zömöktestű, alacsony ember. Arcát a sötétség miatt nem láthatták. Gyökér Gyulát elszállították Nagyszentmiklósra, a hol ma fel fogják boncolni holttestét. Kiss Lajos sebesülései súlyosak.

Hat hónap emberölésért.

Még 1914. júniusában történt a Gutzjahr-telep egyik fülledt, borgyözs korcsmájában, hogy Zsidai György vasutas ittas állapotban rövid szóváltásból kifolyólag rálőtt egyik barátjára, Retezár Jánosra. A golyó célt tévesztett és véletlenül egy Juhász Andor nevezetű vasutasnak oltotta ki az életét. Zsidait emiatt előzetes letartóztatásba helyezték, majd kitört a háború, amely őt is a fejtetejébe sodorta. Zsidai bejárta az összes harctereket s a háború minden fázisán átvergődött. Közben hosszú hónapok, évek teltek el, a gyilkosságról már régen elfelejtkezett mindenki, amikor a törvényszék most elővette a korcsmai összetűzés emlékét híven megőrző régi, porros aktákat és gyilkosság címén vádat emelt Zsidai ellen. A tegnapi törvényszéki főtárgyalás foglalkozott Zsidai ügyével és miután beigazolást nyert, hogy Zsidai annak idején nem szándékos emberölés végett használt fegyvert, a törvényszék Zsidait hat hónapi börtönre ítélte.

Egy uriaszony hirtelen halála Velencében.

BUDAPEST. A magyar főváros társadalmi köreiből jól ismerték Schmidt Miksa butorgyáros nejét, Vidá Lilly asszonyt, a kit életvidámsága és kellemes társaságbeli modora miatt mindenki nagyon szeretett. Az ifjú asszony, aki a nyarat Marienbadban töltötte, az utóbbi időben

egy férfi rokona társaságában Velencében volt. A napokban a butorgyáros váratlanul rövid időn belül három táviratot kapott. Az egyik az uriaszony hirtelen megbetegedéséről, a másik állapota válságos voltáról, a harmadik pedig a bekövetkezett halált jelentette. A férfi már elutazott Bécsbe és utközben azt az értesítést kapta, hogy neje holttestét már elindították Velencéből és az Altersee melletti kastély sírholtjában helyezik örök nyugalomra. Egyes budapesti társaságok beavatott tagjai tudni véhik, hogy Schmidt Miksáné öngyilkosságot követett el. Schmidt-né halála Budapesten a legszelebb körökben részvétet keltett.

Kicsereilt briliánskö.

BUDAPEST. Frédel Regina budapesti lakos a napokban Majbó Gábor kávéház tulajdonosnak átadott egy briliáns melltűt, hogy erre kétezer korona kölcsönt kapjon. A pénzt meg is kapta és mikor a melltűt vissza akarta váltani, kiderült, hogy a briliáns kövek helyett értéktelen üvegtünet van a melltűbe foglalva. Majbót előállították a főkapitányságra, ahol beismerte, hogy a követet ő cserélte ki és a briliánst negyvenezer koronaért eladta, mert azt hitte, hogy a leány nem fogja a csalást észrevenni. Majbót letartóztatták.

A szerkesztésért ideiglenesen:

KAROLY JÓZSEF

felel.

Cenzurat: ALEX. FRUGINA.

Írógépek vétele,

eladása, javítása

Bodnár

írógép vállalatánál (a

főpostával szemben).

19031

„Nemzeti Szálloda” Resiczabánya.

Az egész üzlet házzal és az összes leltári tárgyakkal és 32 szállodai szobával, butor berendezés és italmérési engedéllyel, az üzlettől való visszavonulás miatt, több évi bér- szabad kézből szerződéssel eladó, Reflektálók kéréseknek, hogy személyesen megtekintsék. Krieszi János. Levelekre nem válaszol.

„HERMES” hirdetés 2458.

Gyümölcs fákat

Sétány fákat
Diszcsérjéket
Fenyőfákat

Szőlőoltványokat

Am. Alanyvesszőt
Zöldség és
Takarmányrépa magot
szállítanak legelőnyösebben

Fischer és Társai

tulajdonosok: 4180

ifj. AMROSI M. és
FISCHER L. örökösai
NAGYENYED—AIUD.

Fratii Steiner

bőrkereskedése

Arad, Asztalos Sándor-u. 2-3.
Fióközet Ujarsdon. 8061

Mindenemű bőrárak és cipészkeleket
legelőnyösebb bevásárlási feltételekkel. Szolid ár.

A vonatok indulása és érkezése.

Aradról indul:

	d. e.	d. u.
Kürtösről	5:00	5:10
Tóvisre	7:47	10:21
Soborsinba	—	2:30
Temesvárra	7:40	—
Nagykomlóra	—	1:00
Opécskára	5:51	12:40
	8:51	5:13
Brádról	5:40	12:48
B. Jenő Csizmából	—	3:00
Ujszentanna és Otlakára	9:20	5:30

Aradra érkezik:

	d. e.	d. u.
Kürtösről	7:16	—
Tóvisről	7:22	7:54
Soborsinból	7:15	—
Temesvárról	—	3:47
Nagykomlósról	5:57	—
Opécskáról	7:04	2:06
	10:34	8:55
Brádról	10:00	7:88
B. Jenőről	7:05	—
Ujszentannáról és Otlakáról	8:25	6:58

Grünwald si Moskovitz

cukor, cukorka, gyümölcs,
iz, gyarmatarak és no-
riubergeri nagykereskedés. 899

Iuon Kőő

kézmű és divatszövet áruház

Boros Béni-tér 16. (Wanicsek ház.)

Ajánlja dusan felszerelt raktárát kézmű- és rőfőszáró olkokban, nagyban és kis- osányban. 10021

Névjegyeket, levél-
papirokat, meghívó-
kat, üzleti és hivatali

nyomatványokat

kisebb-nagyobb meny-
nyiségben legutányo-
sabb, legesinosabb ki-
vitelben és legjobb
papiroson készít az

Aradi Közlöny nyomdája

(Az Arad-esanádi egyesült vasutak palotájában.)